

TENEN

27. årgang nr. 1 – august 2016

CHARLOTTE SCHRØDER

FOTO: JAN SØNDERGAARD - SE SIDE 16

Indhold:

Kunst og håndværk	side 3
Huekonen i Lillerød	side 7
Forførende og funktionelt	side 10
Foræring til læserne - Broderisting	side 11
Kjongs Plaster	side 12
Stoftrykker Marie Gudme Leth (1885–1997)	side 13
Boganmeldelse	side 14
Udstilling og bog	side 16
Postkort fra Sydvestfyn	side 18
Postkort – den hvide kjole	side 20
Hvad er dette mon?	side 21
Telefonliste for TENENs bestyrelse mv.	side 23
Bagsiden – Trine Søndergaard	side 24

QR-koden henviser til dette bladnummers side på Internet.

TENEN Dansk Tekstilhistorisk Forening

Formand: Annet Laursen Skjelsager, Dorthesvej 2, 3520 Farum, telefon 44 95 05 55

Næstformand: Lone de Hemmer Egeberg, Teglgården 66 st.th, 3460 Birkerød,
telefon 45 81 05 05

Kasserer: Bent Bille, Søndergade 66, 5620 Glamsbjerg, telefon 64 72 15 65

REG.NR. 1551 GIROKONTO 143 01 30 • SWIFT-BIC: DABADKKK IBAN: DK23 3000 0001 4301 30

Medlemsskab tegnes hos kassereren. I 2016/2017 er prisen pr. år 250 kr.

Husstandsmedlemsskab koster 300 kr. Betaling forud med frist 1. juli.

Medlemmer får tilsendt tidsskriftet TENEN.

TENEN – Danish Society for Textile History – Verein für Dänische Textilgeschichte

Tidsskriftet TENEN

Redaktion: Annet Laursen Skjelsager, Dorthesvej 2, 3520 Farum, telefon 44 95 05 55,

ePost silke-annet@silke-annet.dk • Vibeke og Frits Lilbæk, telefon 26 60 28 40,

ePost vofl3450@gmail.com

Sats og billedbehandling: Frits Lilbæk • Digitaltryk: VesterKopi • ISSN: 0906–9526

Copyright © TENEN og forfatterne • 17.08.2016

TENEN udkommer fire gange om året – sidst i månederne august, november, februar og maj. Deadline for redaktionelt stof er seks uger for eller efter aftale med redaktionen.

Artikler og indlæg sendes til redaktionen

fx med ePost – eller evt. maskinskrivet med brevpost. Tekst og illustrationer adskilt.

Annoncepriser: 1/1 side: 525 kr. 1/2 side: 300 kr. 1/4 side: 185 kr. 1/8 side: 135 kr.

Ældre numre af TENEN kan købes ved henvendelse til foreningens kasserer

– så længe lager haves. Prisen er 65 kr.

Ændring af sendeadresse meddeles til kassereren.

Internet: <http://www.tenen-dk.tk>

Kunst og håndværk

Når man følger en plan, kan man undertiden overraskes af, at gennemførelsen har nogle utilsigtede bivirkninger. Det har jeg erkendt under mit arbejde med at forberede TENENs snarlige studierejse til Barcelona. Jeg har været så heldig, at Fransesca Piñol, leder på Massana-skolen, har sat mig i kontakt med alle de mennesker, vi har brug for at møde under studierejsen. Jeg kan ikke takke hende nok for al hendes hjælp.

Vi får en praktikant

På den sidste dag under min research til turen spurgte Fransesca, om jeg kunne hjælpe hende og Massana-skolen: en studerende på skolen, Carla Mañosas Mas, ønskede meget at lære, hvordan man la-

ver damaskvarer som dem, vi laver på Hørvævmuseet på Krengerup – mon det kunne lade sig gøre, at Carla kom i praktik hos os? Jeg sagde uden betænkning ja, idet jeg dels tænkte, at jeg her fik en lejlighed til at gøre gengæld, dels tænkte på Hørvævmuseets aktuelle situation. Vi er kommet til et punkt, hvor der skal ske noget nyt i Hørvævmuseets arbejde. Vi arbejder på en udvidelse af vores fysiske rammer og af vores funktioner, så at vi kan blive et TekstilUdviklingsSted, kaldet TUS, se Hørvævmuseets hjemmeside: www.hvm-krengerup.dk En af TUS-funktionerne er kommet, uden at vi havde opdaget det, idet vi i de senere år har været opsøgt af unge tekstilfolk, der har villet praktisere hos os i kortere perioder.

Carlas danmarksoophold

Med Carla ville det blive et noget længere forløb. Hun skulle starte sit ophold i Danmark med et tre måneders praktikophold hos den kendte københavnske vævekunstner Isabel Abos, og derefter skulle hun til Krengerup. Jeg besøgte Isabel og Carla ved den tid, hvor Carla gjorde det billedtæppe færdigt, som hun havde vævet efter Isabel Abos plan, og som skulle udstilles på Bornholm. Imidlertid blev praktikken i Glamsbjerg udsat et par måneder, fordi Carla blev hyret af Becks Tekstiler i Aarhus til at medvirke som designer ved tilrettelæggelsen af en udstilling på Utzoncentret i Ålborg. Hun kom til at være på Krengerup fra midten af maj til slutningen af juni.

Jeg havde nok forestillet mig at skrive et eller andet i TENEN om at have en praktikant på Krengerup; men for et par dage siden skete der noget, der satte mig i gang.

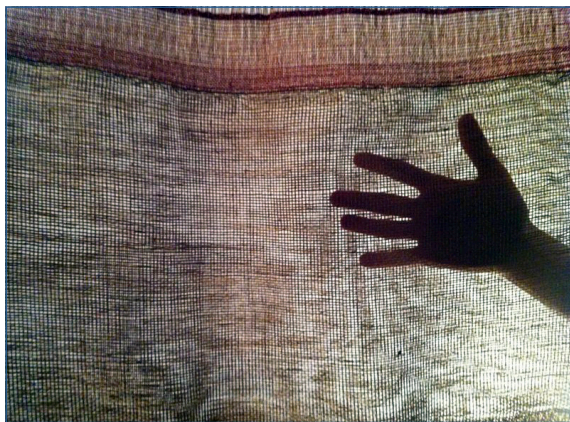
Opholdet sat i perspektiv

Når jeg igennem årene sammen med Annlise var på udstillinger af unge designeres værker, talte vi tit om det fænomen, at der var mange spændende ideer, men at man sjældent så noget, der virkede håndværksmæssigt færdigt. Det kom jeg til at tænke på, da jeg læste Lisbeth Tolstrups artikel i det netop udkomne nummer af "Rapporter" fra Dansk Tekstillaug (nr.3, 2016). Den satte Carlas danmarksoophold i perspektiv.

Praktikkens forløb

Jeg planlagde praktikken uden noget videre kendskab til Carla – bortset fra at jeg så hende som en åben og elskværdig person og så hendes begejstring ved det færdiggjorte billedtæppe. Vi skulle være to lærere på projektet. Carla skulle bo hos mig, Anders Hasseriis instruerede i brugen af computerens væveprogram og det praktiske ved fremstilling af hulkort til jacquardvæve. Det hele viste sig at blive mere spændende, end vi havde forestillet os.

Da hun kom op i min vævestue,

som også skulle være hendes arbejdsplads, opdagede jeg, at Carla var fuld af et nærmest umætteligt videbegær. Hun, som kun kendte en tangenvæv, så en kontramarchvæv for første gang. – Hvordan virker sådan en? Hvordan væver man det, der sidder på dén væv - og på dén væv?

Det blev til at lære at lave bindingstegninger og omsætte dem til praksis i den kontramarchvæv, hun fik til rådighed. Det blev til et studium af grundbindingerne, arbejde med drejlstegninger og omsæt-

ning af dem med satin og kiper som grundbindinger, vævning af olmerdug, snusen til halvdrejler. Begejstringen ville ingen ende tage, da hun havde tegnet og vævet et stykke i daldrejl. Jeg underviste fra pigebarnet stod op, til hun gik i seng i de uger, hun var her, og hun lærte lige så meget, som folk på mine vævehold plejer at lære på et par år. Carlas formevne og -vilje er væsentlig bedre end min.

Jacquardprojektet

Men hvor blev jacquardvævningen

af i al denne håndvævning? Den foregik sideløbende, selvfølgelig støttet af hendes nye indsigter. Hun nåede at designe mønstre, omsætte dem til patrontegninger, hugge huller i kortene (hun sad i dagevis med sin hammer og sin hugpipe, men påstod, at hun ikke blev træt i armene), binde kortene korrekt sammen, montere dem i væven og betjene væven, i begyndelsen dog ikke uden skræk for det larmende monstrum! Når tråde sprang eller andet på den gamle maskine nægtede at fungere, lærte hun også, hvor-

dan man arbejder for at bringe den på ret køl igen.

Carla samlede megen sympati omkring sig – det er da også spændende med en medarbejder, der er mere end fyrre år yngre end den yngste af de øvrige medarbejdere; der lå mange bedstemoderarme omkring hendes skuldre.

Carlas uddannelse

Jeg var noget forbavset over, hvad Carla ville med alt det her. Hvad skulle hun bruge det til – færdighed i en teknik, der er helt forældet?

Heldigvis fik jeg først noget henne i forløbet spurgt til hendes fortid. Hun har en akademisk grad i kunst og design, se selv hendes hjemmeside: www.carlammas.wix.com/carlammas Havde jeg set den før, ville jeg måske have optrådt lidt mindre skolemesteragtigt. Carlas plan er, at hun i nogle år vil se sig om i verden, næste gang i Sydamerika, inden hun vil tage den næste akademiske grad – en master.

Kunst og håndværk

Jeg undrede mig måske lidt over, at Carla sådan havde optrådt som "begynder". Men jeg tænkte ikke nærmere over det, før jeg efter hendes afrejse læste den nævnte artikel af Lisbeth Tolstrup. Her fortæller Tolstrup om, at hun under arbejdet frem til sit speciale så, at der måtte skabes en terminologi, der kunne gælde for både det kunstneriske, det æstetiske og kunsthåndværket. Tendensen er, at man har to adskilte kulturer. Enten er man (kunst)hånd-

værker, eller også lægger man kun vægt på det udtryksmæssige.

Tolstrups artikel har fået mig til at forstå Carlas situation. Uden at have formuleret det, har hun et stærkt behov for i sin person at forene sin udtrykstrang med en håndværksmæssig viden om, hvad det er, hun arbejder med. Måtte Carlas eksempel være til inspiration for tilrettelæggere af vores uddannelser. Håndværkmæssige færdigheder i sig selv gør

dig ikke til kunstner – men har du trang til at udtrykke dig kunstnerisk, vil det være praktisk, at du har erhvervet dig de færdigheder, der gør dig i stand til at udtrykke dig.

Bent Bille

Illustreret med Carlas billeder

Vær opmærksom på, at man fra dette bladnummers webside kan hente Carlas portfolio med mange flotte billeder af utraditionelle kunstværker – pdf, som fylder 52 Mb.

Hørvævmuseet forærede Carla en let brugt væv, som blev sendt med pakkepost til hendes hjem i Barcelona. Her er et udsnit af hendes takke-mail:

Hi Bent!

The box was given to me this Monday! You made a really nice and beautiful box and you could fit together all the pieces and books, wasn't it easy right? I'm sure that I'll use it for something!

First of all thanks for give me the loom and send it to me, you make me so glad. Yesterday I started to build it for try if I remember how to build it and see if all the pieces were right! And it was a success! I make a picture for you so you can see it! There are some parts that I still have to mount like the harnesses or the treadles, but first I'll have to make some space at my garage because I can't leave it at the dining room ...Hababa!

Thanks for all Bent!

Un abrazo muy grande y cuidate como tu sabes!

Carla Mañosas Mas

Huekonen i Lillerød

Lillerød havde i sidste halvdel af 1800-tallet sin egen huekone, Johanne Petersen (f. Andersen). Hendes mand blev såret i krigen i 1864 og døde forholdsvis ung. Hun boede i "Lillerødhus" på nuværende Gl. Lyngevej i Lillerød landsby.

Johanne ernærede sig bla. ved at brodere guldnakker. Det er en af de fineste former for kunsthåndværk, der er bevaret. Det er svært og kræver akkuratesse og tålmodighed.

Vi har billeder af de anvendte sider i hendes sidste kontrabog – et oktavhæfte, der fungerede som bestillings- og regnskabsbog – for varer leveret af W. L. Nathans Efterfølger i St. Købmagergade Nr. 15 i København. Som så mange andre forhandlere af guldtrækker-materialer var han jøde og gør opmærksom på, at han har lukket om lørdagen samt på de mosaiske helligdage.

Kontrabogens noteringer er fra 1868, altså før indførelsen af krone som pengeenhed ligesom metersystemet først blev indført 44 år senere. Skråskrift er ikke så nem at læse; men Johanne brugte gotisk skråskrift i 1868, og den slags bogstaver er endnu vanskeligere at tyde. Hun var ikke helt konsekvent i sin retskrivning.

Vi læser kontrabogens notering nederst på første side således:

- "1/2 Quitiin Ægte guultraa
- 1 Mark 12 Skilling"
- "1 Quitiin ægte guulkantillier
- 4 Mark"
- "J: 17/4 68. Ialt 5 Mark 12 Skilling"

Forklaringer: Ægte guultraa = ægte guldtråd. Ægte guulkantillier = spi-

Guldtrækkervarer:

- Kantiller og kop-
per til venstre.
- Lahn og guldtråd
med silkesjæl til
højre.
- Pailletter for
oven.
- Ægte og halvægte
guld ...
- Der er mm-ind-
deling i venstre
kant.

ralsoet flad ægte guldtråd. 1 Quintin = 3,65 gram. 1 Rigsbankmark var 1/6 Rigsbankdaler og en Rigsbankmark deltes i 16 Rigsbankskilling. En dagløn var omkring 64 Rigsbankskilling. For 148 år siden købte Johanne således gultrækkervarer til metalbroderi for næsten en hel dagløn!

Vi ved ikke, om indkøbet skete pr. bud eller om Johanne selv tog damptoget til Hovedbanegården ved Jernbanegade i København, der dengang var endestation for den knap fire år gamle Nordbane.

VoFL

Vi lånte kontrabog og huekonebilledet af huekonens barnebarn, Mary Petersen i begyndelsen af 1990-erne. Mary Petersen fortæller i bogen "Fortid i Lillerød", at huekonen havde et supplerende erhverv, idet Johanne havde en rygeovn og røg flæsk for folk ... !

Fra Salmonsens Leksikon:

- **Lahn**, tynd ægte ell. uægte Metaltraad, som valsas flad og anvendes til Omvikling af Kobber-, Jern-, Silke- ell. Uldtraad ell. uden noget saadant til Borter, Frynser, Kvaster. Kantiller og andet Guld- og Sølvspind.
- **Kantille** (fr. cannetille, af ital. canatiglia), en meget fin og flad, snoet Traad af

Sølv ell. Guld, som anvendes til Frynser, f. Eks. til milit. Epauletter, hvorfra Ordet er bedst kendt i Norden. Saaledes hedder ogsaa den forsøvede Messingtraad, der er lagt over de tykke Streng paa Violiner, Basser o. a. Instrumenter. En Art K., en snoet Traad af Metal, hedder i Possementmagernes Sprog Bouillon. K., dannet som en tæt, fin Spiralfjeder, klippet i Stykker af forønsket Længde og trædet som Perler paa Synaalen, anvendes til Metalbroderi saavel i ægte som uægte Materialer, i mange Finheder, glat og kruset, blankt og mat.

Forførende og funktionelt

- 50 års modescrapbøger fra Nørgaard paa Strøget

Revolution på Strøget. Model og skuespiller Sisse Reingaard foran facadeudsmykning i 1968 med oprørslederen Fidel Castro og sexsymbolet Brigitte Bardot. Foto (udsnit) fra scrapbog nr. IV267.

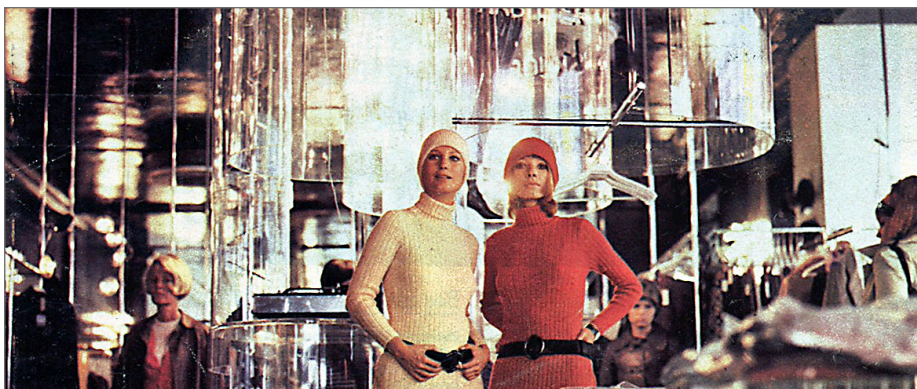
Med gehør for tidens tendenser åbnede Jørgen Nørgaard i 1958 en modebutik for teenagere og unge på Strøget i København. Tiden var løbet fra Sørgemagasinet, faderens specialforretning for sørgetøj på Amagertorv 13, og den unge Nørgaard så et potentiale i den spirende ungdomskultur med cowboybukser, T-shirts og pigtrådsmusik. Målet var at sælge modetøj til rimelige priser fra egen kollektion og samtidig lancere den nyeste mode fra toneangivende udenlandske designere.

I dag, efter snart seks årtier med skiftende kjolelængder, hot pants og opsigtsvækkende butiksudsmykninger, ligger Nørgaard paa Strøget stadig i Amagertorv 13, og på hylterne ligger "Nørgaard-trøjen" - den ribstrikkede bomulds-T-shirt, model 101, designet i 1967. Trøjen er blevet solgt i mere end tre millioner eksemplarer og er for længst udråbt som designklassiker.

Nørgaard paa Strøget har gennem alle årene dokumenteret butikens historie i scrapbøger, og takket være en generøs donation fra Jørgen Nørgaard kan bøgerne i dag ses i Designmuseets Bibliotek.

Samlingens i alt 49 scrapbøger fra perioden 1960-2009 rummer udklip med billeder og omtale af Nørgaard-tøj fra danske aviser, mode- og livsstilsmagasiner, foruden bl.a. originalfotos og avisomtaler af butikkens udsmykninger.

I scrapbøgerne finder man bl.a. skrivelser fra den såkaldte facadekrig i 1967 mellem Nørgaard paa Strøget og Københavns Magistrat, der ikke brød sig om butikkens skriggule, psykedeliske facadeudsmykning og derfor beordrede den fjernet. PH-fonden havde et andet syn på sagen og tildelte Nørgaard paa Strøget en pris, fordi de havde "... bidraget til at give et ellers halv-

"Vinterklædt i lækre striksæt til kr. 225 pr. sæt hos Nørgaard". Udklip fra *Alt for Damerne* 16.12.1969, scrapbog nr. III2984.

trist bybillede liv og glad atmosfære".

Tøj og mode handler ifølge Jørgen Nørgaard om funktion og forførelse. Dagligdagens T-shirt skal helst være "barmflot" – heraf utvivlsomt Nørgaard-trøjens succes. Scrapbøgerne er en underholdende lystvandring gennem 50 års dansk mode-

og kulturhistorie og et unikt kilde-materiale for forskere.

Sara Fruelund
Designmuseets Bibliotek

Litteratur:

- Bodil Busk Laursen (red.): *Nørgaard paa Strøget*. Gyldendal, 2008.
- Nikolina Olsen-Rule: En demokratisk grundform. I Lars Dybdahl (red.): *101 danske designikoner*. s. 250-253. Strandberg Publishing, 2014.

En lille kuvert på størrelse med en receptkuvert fra apoteket er dukket op. Indholdet er små kort med forklaring på 28 gængse broderisting. Udateret og uden oprindelse - internettet fortæller om Anker-garn omkring år 1900 - måske er der en forbindelse til varemærket Anchor. Fortæl, hvis du ved mere.

Værsgod: Download gerne en pdf med 29 sider fra TENENs web-side "Særrtryk og andre godbidder fra tidsskriftet TENEN til fri download"

Kjongs Plaster

var et blyholdigt plaster tilberedt ved kogning af mønje og olivenolie med tilsætning af kamfer og blev anvendt som sårsalve. Det blev lanceret og fremstillet af Kjøng Fabriks første fabriksmester, Chr. Völker, der formentlig har haft opskriften med sig fra hjemlandet Thüringen.

Plasteret har langt frem i tiden været produceret efter de gamle opskrifter og blev forhandlet af danske apoteker.

Louis Kleins Ægte Kjøngs Plaster faas paa ethvert Apotek. Engrosdepot hos Medicinalgrossister.

Det maa ikke forveksles med Plaster, tilberedt efter andre Metoder; da disse paa væsentlige Punkter afviger fra Louis Kleins Kjøngsplaster, hvis Sammensætning og Tilberedelsesmaade er en Fabrikations Hemmelighed.

Eneste Fabrik af ægte Kjøngs Plaster fra Louis Kleins Efterfølger, Ragnagade 9 – Kjøbenhavn.

Afvis alle Efterligninger.

Produktionen ophørte, da man blev klar over den blyholdige mønjes sundhedsskadelige effekt.

*Kilde: Kjøng Museum
og denstoredanske.dk*

*Æsken måler 6x3 cm
og tilhører VoFL*

Stoftrykker Marie Gudme Leth (1885–1997)

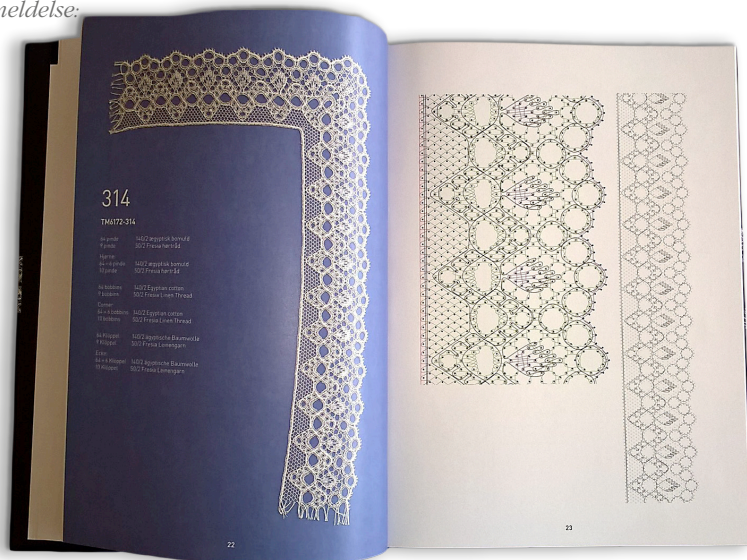
– udstilling på Designmuseum Danmark indtil 25. september 2016

Som en af de helt store tekstilpionerer har Marie Gudme Leth altid været repræsenteret på Designmuseet, og efter hendes død modtog man en større donation, som har muliggjort denne prægtige udstilling. 31 nøje udvalgte baner, der går fra gulv til loft og viser de forskellige faser i hendes udvikling. Udmærkede tekster formidler hendes store arbejde, der vandt guldmedaljer, blev modtaget med begejstring og stadig inspirerer kunsthåndværkere. Stoftryk blev sat på verdenskortet og opnåede samme status som andet kunsthåndværk, samtidig med at hun formåede at forny sit formsprog gennem de 40 år, hvor hun var virksom.

Se udstillingen og læs mere om denne fortællende kunstner og hendes flora, fauna og stærke farver på museets hjemmeside designmuseum.dk

Lone de Hemmer Egeberg

Bobbi Donelly, Michael Giusiana, Iben Eslykke Kristensen og Nancy Carnegie: *Tylsbund og picoter. Tønderkniplinger fra Detlev Hansens prøvebøger*. Museum Sønderjylland Kulturhistorie Tønder 2016. Indbundet. Format 30 x 21,5 cm, 96 sider med s/h- og farveillustrationer. ISBN 978-87-88376-96-8. Pris 200 kr.

Som bekendt afholdes der hvert tredje år kniplingsfestival i Tønder. I forbindelse med festivalen i 2013 udkom bogen *Spindelvæv og drømme* (anmeldt i TENEN 24. årg./nr. 1 – 2013). Samarbejdet mellem forfatterne til denne bog fortsatte efter festivalen, og i år kunne man således præsentere en ny, smuk bog.

Som i forrige bog beskriver tidligere museumsinspektør Iben Eslykke Kristensen (IEK), hvorledes handelen med kniplinger foregik. Man havde familier, hvor det at handle med kniplinger gik i arv fra fader til søn og IEK beskæftiger sig især med

Detlev Hansens (1831-1909) og hans fader Dines Hansens (1791-1864) efterladte prøvebøger. En prøvebog er fyldt med små "stykker" knipling i mange forskellige mønstre. Disse bøger præsenterede kniplingskræmmerne for kunderne, og de kunne så bestille det ønskede mønster til levering, næste gang han kom forbi. Det bliver også beskrevet, hvordan prøvebøgerne viser modens gang gennem ca. 100 år fra fine små empirekniplinger med tylsbund og galslag til guipure- og torchonkniplinger. Dette skete i et forsøg på at fastholde et vigende marked.

Fra prøvebogen har man udvalgt og rekonstrueret 30 kniplingsmønstre, og som i den forrige bog vises et tydeligt foto med arbejdstegning, prikkebrev og angivelse af materialer. Til mange af mønstrene har man udarbejdet hjørner, og der varieres fra den smalleste knipling med kun 9 pinde til 127 pinde. På den måde bliver bogen næsten en

lærebog i tønderske kniplinger, som man vil være i stand til at kniple, hvis man kan læse en arbejdstegning. Det handler om traditionelle

tønderkniplinger med alt, hvad disse indeholder: Tylsbunde, picoter, galslag osv.

At museet i disse økonomisk trange tider har haft mulighed for at udgive denne bog, skyldes som i den tidligere bog de bevilgede fondsmidler, som man ikke kan takke nok for, og som oven i købet har gjort det muligt at oversætte alle tekster til tysk og engelsk.

Det er en fryd for øjet og en glæde for sjælen at studere denne smukke bog, som giver håb om at være nummer to i en længere serie. Jeg kan kun medgive den min bedste anbefaling.

I Iben Eslykke Kristensens tekst er der mange henvisninger til tidligere overinspektør Inger Lauridsens nye bog Kniplersker, kræmmere og kniplingshandlere, der ligeledes udkom i forbindelse med kniplingsfestivalen. Den bog anmeldes i næste nummer af TENEN.

Lis Slottved

Den svenske version af Google søgemaskinen fejrede den 22. februar, at det var 150 år siden Erika Aittamaa blev født. Hun boede i Lovikka i Torneådalen og hun opfandt Lovikkavanten, der er en valket og kartet uldsvante.

Læs mere her: sv.wikipedia.org/wiki/Lovikkavante

Udstilling og bog:

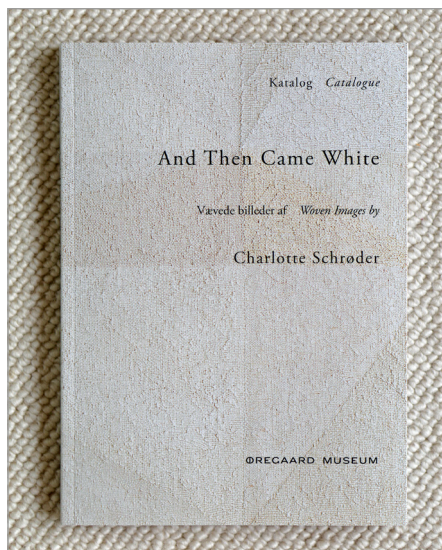
And Then Came White

Midt i juli var vi på museumsbesøg på Øregaard Museum i Hellerup nord for København.

Vi kendte ikke museet andet end af navn, så det var en meget stor overraskelse, at stedets særudstilling er af billedvæveren Charlotte Schrøder. Og hvor er det en flot udstilling, hvor kunstneren i visse billeder nærmest tegner med garn. Flot, flot!

I billederne bruger hun hvidt garn i forskellige nuancer og tykkelser i materialer som fx. uld, bomuld, papir, syntetisk og lignende. Hun væver med hænderne, hvilket gør det muligt at lægge enkelte mørke tråde ind, næsten som var det en kultegning.

Charlotte Schrøder er fra julen 1946 – altså et efterkrigsbarn. Hun bor i Gentofte kommune, hvor hun i år er valgt som årets kunstner.

De vævede billeder er alt fra ca. 10 × 10 cm til over 110 × 220 cm.

Udstillingen varer til og med 25. september 2016.

Kataloget, der kan købes både på museet og via kunstnerens egen

hjemmeside, er særdeles flot – ja, nærmest ekstravagant. Billedkvaliteten er høj og folde-ud-siderne flotte og må have været morsomme at lave! Og der er MANGE billeder. Nogle af dem er så hvide, at det virkelig er vanskeligt at fotografere dem. Super lækker er kataloget også bag efter. Man får noget ud af at læse i det, selv om man ikke har set selve værkerne.

Teksten er stort set oversat til engelsk, hvor der er behov for det.

De forskellige afsnit er skrevet af Kirsten Christensen, Sidsel Marie Søndergaard, der er stedets museumsdirektør, Marianne Zibrandtsen, Bodil Busk Laursen, Jette Hartvig.

Desuden er der en fin oversigt med Charlotte Schrøders tidligere udstillinger.

I kolofonen læses: ISBN 978-87-996454-4-2. Udgivet af Øregaard Museum i 2016.

VoFL

Artikelbillederne:

- Bladnummerets forside: Charlotte Schrøder væver. SVK, Gammel Dok 2016. Foto Jan Søndergaard.
- Katalogforside med detalje af *Ingenting*. 2008.
- *Bjerg med konturer*. 83×133 cm, 2014.
- *Musikere ved mønster*. 79×139 cm, 2008.

Biografien om Aagot Noss av Anne Lognvik er presentert 24. august 2016. Det er historia om ein stri og trufast kulturarbeidar som aldri veik frå det ho trudde på. Aagot Noss var med på å få norsk folkedrakt- og handverks historie fram i ljuset. I 40 år var ho tilsett på Norsk Folkemuseum der ho hadde ansvar for folkedraktsamlinga. Men ho var så mykje meir, ho var oraklet som folk kom til når dei lura på noko, ho var den som representerte Noreg internasjonalt, og ho var den som ikkje gjorde forskjell på dei som budde i kongelige slott eller ei tømra stov.

www.novus.no

Postkort fra Sydvestfyn

På tur til Fyn, så vi mange ting med mere eller mindre tekstile relationer.

Starten var i Krengerup, hvor vi var på besøg og rundvisning hos den ihærdige grev Rantzau og hans kone. Vi måtte ikke tage billeder, da vi var i et privat hjem.

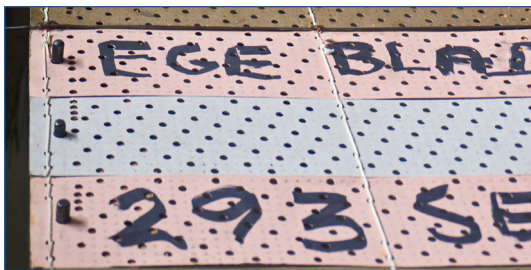
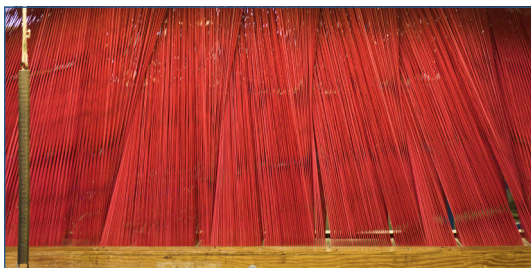
På Krengerup gods holder Hørvævmuseet også til. Straks vi kom ind i maskinballen, kunne vi høre Bent Billes stemme, der forklarede en flok gæster om det at hulle kort til jacquard-ovenmaskinen, der blev opfundet 1808. Den bruger bulkort til styring af løft af kædetråde for at frembringe det ønskede mønster. En sådan jacquard-ovenmaskine er opstillet og demonstreres kørende i slowmotion, for at vise princippet. Der vises også maskiner til fremstilling af disse bulkort efter en mønstertegning, "Patrontegning".

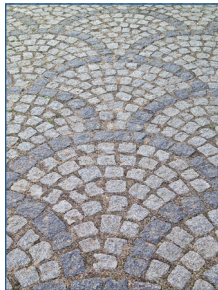
Videre gik turen til Gl. Avernæs, der ligger så smukt mellem Helnæs og Fyn.

I Assens blev det til et omviklet træ, forretningsvindue og -skilte samt brosten lagt i et fint mønster. Videre gik turen til Hårby, hvor der ud af det blå sprang en tidligere GKF Husflidsskole.

At kamuflage-tøj virkelig kan kamuflere, fik vi et fint bevis på i forbindelse med Bridge Walking ovenpå den Gamle Lillebæltsbro's gitter. Alle fik udleveret en kedelig grå "papirs-drugt". Hvorfor grå, jo, det havde noget at gøre med broens materialer og farve. Og ganske rigtig – man kan kun se hovederne, når man kommer ret tæt på! Det var ikke os, der skulle ses, men broen. Vi skulle bare have "det luftige gys" og en masse historier om alt mellem himmel og bælt – og så var der endda marsvin i vandet!

Med hilsen fra FYN
vofl 2016

Den hvide kjole

Kirsten Mørkenborg viser en kjole, som er kommet til veje fra familiens gemmer. Den var mærket af rustpletter, som det lykkedes Kirsten at fjerne nænsomt med kærnemælk. Kjolen vakte ny interesse og er nu i Ringe Museum.

Kjolen har tilhørt Solveig, der blev født i 1898 og var datter af skræddermester Niels Espen Nielsen Lindequist. Familien boede

i stationsbyen Pederstrup på Svendborgbanen i Sønder Højrup Sogn. Det kom på tale, om den hvide kjole kan have været brugt af sin ejerinde i anledning af kvindeoptøget i forbindelse med Grundloven i 1915. Det må nok stå som et gæt, men det ville passe med hele indstillingen i familien. Niels Lindequist var medlem af frimenigheden i Ryslinge og støttede Fyns Venstreblad. Han var også aktiv ved Det Radikale Venstre, da programmet blev revideret i 1922. Solveig selv gik på Ry Højskole.

Fortalt i juli 2016 af Bent Mørkenborg til Hanne Frøsig Dalgaard.

Hanne Frøsig Dalgaard:

Luksusforordninger - 1558, 1683, 1736, 1783, 1783 og 1799

Særtryk af de seks artikler i tidsskriftet TENEN i perioden 1998 til 2014. 122 sider på luksuspapir i A5-format med illustrationer i farve og sort/hvid. Vejer 247 gram. Udgivet af TENEN – Dansk Tekstilhistorisk Forening 2015. ISBN-13: 978-87-994893-3-6. Pris 175 kr. plus forsendelse.

→ Bestilles hos foreningens formand, Annet Laursen Skjelsager, silke-annet@silke-annet.dk / 44 95 05 55.

Artiklerne gennemgår seks kongelige forordninger, som havde til formål at begrænse datidens luksusforbrug overalt i riget. Først var forordningerne rettet mod adelen, men senere måtte også bønderne holde for. Forordningernes bestemmelser samt mange indberetninger til rigets administration giver et indblik i datidens tekstiler og andet bohæve.

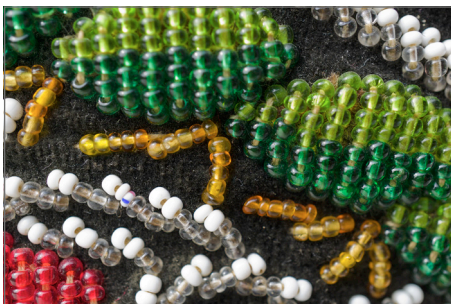
Hver af artiklerne har sine tilhørende noter med mange ordforklaringer og litteraturhenvisninger. Mange af illustrationerne er nu i farver, og der er suppleret med nye billeder samt et forord og et English summary foran i bogen samt et forfatter-CV bagi.

Hvad er disse tre ting mon beregnet til ?

- En trækugle med stilk. Kuglens omkreds er 21 cm. Samlet længde er 11 cm. Den kan, men er ikke god at bruge som top.
- En garnvinde-agtig ting med længde på knap 14 cm. Der er fire riller på langs ad den koniske del. Et bredt hul i toppen når næsten enden - 10 cm dybt.
- Er dette en stoppekone med fjederring til at holde den hullede sok fast med? Hvorfor kan stokken mon sættes i fra begge sider af hovedet?

Kan du bidrage med opklaring, så vil redaktionen gerne have besked.

Hvad er det ?

Et 12 cm bredt mandsbælte med stift indlæg. Der er to læderremme til at spænde ind med to overlæggende dækstrimler. Bæltet er overbroderet med glasperler på sort bund. Det er dateret 1959.

Vi har aldrig set noget lignende og gætter på at bæltet har været brugt ved en ceremoni.

Wilhelm Marstrands billede af en siddende Dalbonde med Pibe i Munden er dateret 1851. Bonden ser ud til at have samme slags bælte om livet.

Kan du bidrage med oplysninger, så vil redaktionen gerne have besked.

Telefonliste for TENENs bestyrelse mv.

<i>navn</i>	<i>adresse</i>	<i>telefon / ePost</i>	<i>buv</i>
Annet Laursen Skjelsager	Dorthesvej 2 3520 Farum	44 95 05 55 <i>silke-annet@silke-annet.dk</i>	formand + redaktion
Lone de Hemmer Egeberg	Teglgården 66 st.th. 3460 Birkerød	45 81 05 05 <i>debemmeregeberg@gmail.com</i>	næstformand + kalender
Bent Bille	Søndergade 66 5620 Glamsbjerg	64 72 15 65 <i>bille.glamsbjerg@gmail.com</i>	kasserer
Lis Slottved	Hjarupvej 10 6200 Aabenraa	74 63 03 50 <i>slottved@dlgmail.dk</i>	sekretær + korrektur
Vibeke Lilbæk	Kollerødvej 39 3450 Allerød	26 60 28 40 <i>vofl3450@gmail.com</i>	redaktion
Maj Ringgaard	Helmsvej 37 2880 Bagsværd	21 40 43 76 <i>Maj.Ringgaard@natmus.dk</i>	bestyrelse
Susanne Lervad	Lindevej 14 1877 Frederiksberg C	22 11 08 26 <i>sl@termplus.dk</i>	bestyrelse
Susanne Rundqvist Pedersen	Rådm. Steins Allé 45, 5.tv 2000 Frederiksberg	26 62 80 80 <i>susanne.rundqvist@mail.dk</i>	bogholder
Hanne Frøsig Dalgaard	Bredbovej 33, 6.tv. 2800 Lyngby	45 87 55 30 <i>hanne.dalgaard37@gmail.com</i>	korrektur
Anni Bloch	Thingvalla Allé 5 2300 København S	32 59 59 77 <i>annibloch@gmail.com</i>	suppleant
Margit Ambeck	Lyshøjgårdsvej 87, 1.th. 2500 Valby	36 30 61 50 <i>m.ambeck@gmail.com</i>	revisor
Hanne Schneller	N. Frihavnsgade 49, 2.tv. 2100 København Ø	35 38 35 45 <i>hanne.schneller@hotmail.com</i>	revisor- suppleant
Susanne Nielsen	Grusgravvej 10 4660 Store Heddinge	56 50 11 26	forklæder
Frits Lilbæk	Kollerødvej 39 3450 Allerød	23 92 42 85 <i>vofl3450@icloud.com</i>	redaktion + webmaster

**Kontingent til foreningen TENEN havde betalingsfrist 1. juli.
Se kolofonen på side 2.**

**TENEN på internettet - www.tenen-dk.tk - tjek også
dette bladnummers egen webside med ekstra billeder samt
de henvisninger / links som omtales i artiklerne.**

**Brug TENENs digitale opslagstavle alias
www.facebook.com/groups/tenen.forening
- gruppen har nu 154 deltagere - er du med ?**

Brug TENENs publikationer som gaver.

Hjælp med at hverve nye medlemmer i foreningen TENEN.

Dagen før Sankt Hans 2016 var jeg i Royal Copenhagen (Den Kongelige Porcelænsforretning) på Strøget i København.

Arsagen til besøget var, at Trine Søndergaard denne dag var blevet bedt om at udgive årets kunstfrimærker i mini ark. Motivet, på det ene frimærke til 25 kr. er en metal- og silkebroderet buenakke fra Furesø.

Lige siden Trines udstilling af hovedtøj fra Fanø på Glyptoteket i 2010, har jeg holdt øje med hendes fotografier, der bla. har været vist i Galleri Asbæk en kulturnat.

Trine er en dygtig fotograf, der gerne sætter gamle ting i et nyt perspektiv. Således er det også med dette frimærke, hvor det er en ung pige, der i almindeligt tøj viser buen direkte bagfra.

Mere kan ses på www.trinesondergaard.com

Vibeke

